

“GENÇLER ÜSKÜDAR’IN TARİHİNİ YAZIYOR, BELGESELİNİ ÇEKİYOR”:

TÜM SÜREÇLERİYLE BİR YEREL ve SÖZLÜ TARİH PROJESİ

Yücel KABAPINAR*

Öz Son on yılda Sosyal Bilgiler ve Tarih derslerinin öğretiminde yerel tarih, sözlü tarih, tarihsel empati, kanıt temelli tarih öğretimi gibi alana has öğretim yöntemleri de ön plana çıkmaya başlamıştır. Ulusal tarihin ötesinde, yerel tarih bir şehrin ya da ilçenin tarihini ve akla gelebilecek tüm kültürel özelliklerini incelemeyi kapsamaktadır. Bu çerçevede okul düzeyinde kullanılabilir yerel tarih öğretimi yaklaşımı, öğrencinin yaşam alanı içerisinde yer alan tarihsel bir eserin/şahsiyetin, geçmişinin birinci ve ikinci elden eserler kullanılarak araştırılması ve sınıf arkadaşlarına, öğrenci velilerine ya da yaşanan bölge insanına sunulması etkinlikleri bütünüdür. Yeni olması nedeniyle yerel tarih ve sözlü tarih öğretimi, ortaokul ya da lise düzeyinde çok da etkin kullanılamamakta olup nitelikli örneklerin artmasına gereksinim duyulmaktadır. Bu çerçevede araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin saptanan ölçütleri göz önünde bulundurarak Üsküdar temelinde yerel ve sözlü tarih çalışmaları yapmalarını ve yaptıkları bu araştırmayı belgesel halinde sunmalarını sağlamaktır.

Araştırma nitel bir araştırma olup eylem araştırması desenine göre şekillendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul’un Üsküdar ilçesinde görev yapan 3 tarih öğretmeni ile projeye katılan 24 öğrenci (13 erkek ve 11 kız) oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrenciler Üsküdar’da bulunan bir devlet lisesine devam etmekte olup öğrencilerin 2’si 10. sınıf ve 22’si ise 11. sınıf öğrencileridir. Öğrencilerin tamamı çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Yerel tarih ve sözlü tarih çalışması çerçevesinde öğrenciler, Üsküdar ilçesinin tarihi açıdan önemli ve çok da bilinmeyen bir değerini birinci ve ikinci elden yazılı (kitap, makale, ansiklopedi, hatırat, bildiri metni) ve görsel kaynaklara (fotoğraf, resim, tablo, film, karikatür gibi) ulaşarak incelemişlerdir. Bunlardan başka İstanbul ve Üsküdar üzerine yazan araştırmacı, tarihçi ve Üsküdarlı halk ile görüşmeler ve röportajlar yaparak farklı kaynaklardan veriler toplamışlardır. Bu verilerden yola çıkarak öğrenciler öncelikle sözlü tarih de içeren yerel tarih ödevini yazılı olarak çalışmışlar; bu çalışmayı merkeze alarak 20-25 dakika arasında bir belgesel de çekmişlerdir. Araştırmanın veri toplama araçları arasında “yazılı yerel tarih ödevi”, “belgesel”, ön ve son algı anketleri, öğrenci ve öğretmen günlükleri yer almaktadır. Öğrenciler tarafından hazırlanan yazılı ödevler ve belgeseller geliştirilen rubrik (derecelendirme ölçeği) temelinde analiz edilmiştir. Bunun dışındaki diğer veri toplama araçlarının analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Tarih, Sözlü Tarih, Tarih Öğretimi, Lise Öğrencileri, Eylem Araştırması

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, E-posta: ykabapinar@marmara.edu.tr

“YOUNG HISTORIANS WRITE HISTORY of ÜSKÜDAR, TAKING DOCUMENTARY”:
A SUMMARY of a LOCAL and ORAL HISTORY PROJECT

Abstract: Over the past decade, teaching methods in the field such as local history, oral history, historical empathy, evidence-based history teaching has also come to the forefront in the teaching of Social Studies and History courses. Beyond national history, local history involves examining the history of a city or a city and all the cultural characteristics that might come to mind. The approach to local history teaching that can be used at school level in this framework is the whole of the activities of the historical work/personality included in the student's living space, the research of the past using works from first and second hand and the presentation to classmates, student parents or lived people. Because of its newness, local history and oral history teaching cannot be used effectively at secondary or high school level and there is a need for increased qualified samples. The purpose of the research in this framework is to make local and oral history studies on the basis of Üsküdar considering the criteria determined by high school students and to submit this research in documentary form.

The research was a qualitative research and was shaped according to the pattern of action research. The study group consists of 24 students (13 boys and 11 girls) who participated in the project with 3 history teachers working in Üsküdar district of Istanbul. Students participating in the study continue to a state high school in Üsküdar, 2 of which are 10th grade students and 22 of which are 11th grade students. All of the students voluntarily participated in the study. Within the context of local history and oral history studies, students will be able to see the important and very unknown values of the history of Üsküdar in a first and second hand (book, article, encyclopedia, memoir, papers) and visual resources (photographs, pictures). Apart from these, the researcher who writes on Istanbul and Üsküdar gathered data from different sources by interviewing and interviewing historians and Üsküdar people. Starting from these data, the students first worked in writing the local history homework including the oral history; they took a documentary about 20-25 minutes taking this work as the center. Data collection tools of the research include "written local history projects", "documentary", preliminary and post perception questionnaires, student and teacher diaries. Written assignments and documents prepared by the students were analyzed on the basis of developed rubrics (rating scale). In the analysis of other data collection tools other than this, content analysis was used from qualitative data analysis methods.

Keywords: Local History, Oral History, Teaching History, High School Students, Action Research

Extended Summary

Introduction

Over the past decade, teaching methods in the field such as local history, oral history, historical empathy, evidence-based history teaching has also come to the forefront in the teaching of Social Studies and History courses. Beyond national history, local history involves

examining the history of a city or a city and all the cultural characteristics that might come to mind. In parallel to this local history seems to be defined as “the branch of history that deals with the social, economic, and cultural development of particular localities, often using local records and resources”, production sites (factory, power station, local newspaper), historical figures (writer, poet, academics, statesmen), Transportation areas (roads, bridges, railway stations), traditions, customs, engagement, wedding, circumcision ceremonies, folk songs, folklore display, carpet motifs, local foods, local clothes and so on. The approach to local history teaching that can be used at school level in this framework is the whole of the activities of the historical work/personality included in the student's living space, the research of the past using works from first and second hand and the presentation to classmates, student parents or lived people. Because of its newness, local history and oral history teaching can not be used effectively at secondary or high school level and there is a need for increased the qualified samples.

Purpose

The purpose of the research in this framework is to make local and oral history studies on the basis of Üsküdar considering the criteria determined by high school students and to submit this research in documentary form.

Method and Procedure

The research was a qualitative research and was shaped according to the pattern of action research. The study group consists of 24 students (13 boys and 11 girls) who participated in the project with 3 history teachers working in Üsküdar district of Istanbul. Students participating in the study continue to a state high school in Üsküdar, 2 of which are 10th grade students and 22 of which are 11th grade students. All of the students voluntarily participated in the study.

In this project, young historians conducted 10 local history projects. Some of the local history subjects that studied by the high school student are; “'Lahanaçılar' (Cabbage Team) and 'Bamyacılar' (Okra Team) as Javelin Teams: “A Story of An Historical Derby”; “Üsküdar's Stones: Charity, Riding and Target Stones”; “Nevmekan As A Fidelity Example in Üsküdar: A Story of Transformation from Tram Depot to Cafe-Library”, “Looking at the Historical Restoration of Üsküdar's Icons: Is the process being managed correctly?”, “A Mysterious

History Under The Ground: Bülbülderesi Cemetery”, “Looking at Adile Sultan Palace as a Orphanage, Hospital, Film Set and Teacher House: A Place Multi-Function”, “From Grain Warehouse to Theater Scene, From Mill to Holding Company Center: Üsküdar Tekel Depot and Paşalimanı Mill”, “The Modern Mausoleum of the World The Harmony of Humanity: Kuzguncuk”.

Within the context of local history and oral history studies, students will be able to see the important and very unknown values of the history of Üsküdar in a first and second hand (book, article, encyclopedia, memoir, papers) and visual resources (photographs, pictures). Apart from these, the researcher who writes on Istanbul and Üsküdar gathered data from different sources by interviewing and interviewing historians and Üsküdar people. Some of the people interviewed by the young historians are: Academicians/Historians, Reeve, Local people, Hammam owner, Policemen, Waiter, Municipal authorities, Church pastor, Gravedigger, Cemetery visitor, Grocer.

Starting from these data, the students first worked in writing the local history homework including the oral history; they took a documentary about 15-20 minutes taking this work as the center. Data collection tools of the research include "written local history projects", "documentary", preliminary and post perception questionnaires, student and teacher diaries. Written assignments and documents prepared by the students were analyzed on the basis of developed rubrics (rating scale). In the analysis of other data collection tools other than this, content analysis was used from qualitative data analysis methods.

Results and Discussions

The results of the analysis of rubrics revealed that most of the projects and documentaries were successful in conducting local and oral history criteria. The participants recognized that history does not deal with only great stories of the kings and sultans. In this sense, the students underlined that local values should come to the fore in history courses in school curricula. In the process of examining local subjects, the skills concerning being a member of a research team, the ways to get knowledge, making historical empathy, historical sensitivity, writing project reports and conducting interviews were developed. The project reports printed as a book named as “Genç Tarihçiler Üsküdar’ın Yerel Tarihini Yazıyor Belgeselini Çekiyor”.

Giriş

2005 yılı sonrasının Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Tarih öğretim programlarının armağanı olan yeni kavramlardan ikisidir yerel tarih ve sözlü tarih çalışmaları; kanıt temelli öğrenme, tarihsel empati, aile tarihi, eşya tarihi gibi kavramlarla birlikte (Kabapınar, 2014). Yine 2005'den bu yana gerek öğretim programlarında gerekse sosyal bilgiler ve tarih öğretimi akademik dünyasında artan oranda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları yer bulmaya devam edegelmektedir. Nitekim bu yaklaşımlar bir başka isimlendirme ile "okul dışı öğrenme" olarak da tanımlanmıştır (Şimşek, Kaymakçı, 2015). Nitekim güncellenen ve derslerdeki kazanım sayıları önemli oranda azaltılmış 2017 yılı öğretim programlarında da sözlü ve yerel tarihin anlam ve bağlamı sürdürülmüş bulunmaktadır. Hatta 2017 yılı programı devrimsel bir yeniliği de beraberinde getirmiştir. Bu yeniliğin adı "Şehrimiz ... Dersi" olup ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için konulmuş seçmeli bir derstir. Bu dersin öğretim programında dersin varlığı;

... öğrencinin insan, şehir, kültür ve medeniyet arasındaki ilişkiyi kavrayarak kendi yaşadığı şehri imkân ve zenginlikleri gibi diğer özelliklerinin yanı sıra mekân ve zaman ilişkisi bağlamında da keşfetmesi ve tanınması; yaşadığı şehrin soyut ve somut kültürel değerlerini tanınması; tarih içerisinde şehrin değişim, dönüşüm ve sürekliliğini algılayıp kültürel mirasın korunması ve yaşatılmasını fark etmesi; birlikte yaşama kültürü edinerek kültürel etkinliklere katılması ve sonunda geçmişler gelecek arasında gerçeklik bilinci kazanması amaçlanmaktadır (s.4).

şeklinde ifade edilmiştir. Öğretim programlarında anlam örüntüsü artarken nitelikli yerel tarih ve sözlü tarih örneklerinin artması daha da önem kazanmaktadır. Bu anlamda gündeme gelmesi gereken örneklerden biri de liseli öğrenciler tarafından gerçekleştirilen "Gençler Üsküdar'ın Tarihini Yazıyor, Belgeselini Çekiyor" adlı projedir (Kabapınar, 2018).

Yöntem

Araştırma nitel bir araştırma olup eylem araştırması desenine göre şekillendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'un Üsküdar ilçesinde görev yapan 4 tarih öğretmeni ile projeye katılan 24 öğrenci (13 erkek ve 11 kız) oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrenciler

Üsküdar'da bulunan bir devlet lisesine devam etmekte olup öğrencilerin 2'si 10. sınıf ve 22'si ise 11. sınıf öğrencileridir. Öğrencilerin tamamı çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

Yerel tarih ve sözlü tarih çalışması çerçevesinde öğrenciler, Üsküdar ilçesinin tarihi açıdan önemli ve çok da bilinmeyen bir değerini birinci ve ikinci elden yazılı (kitap, makale, ansiklopedi, hatırat, bildiri metni) ve görsel kaynaklara (fotoğraf, resim, tablo, film, karikatür gibi) ulaşarak incelemişlerdir. Bunlardan başka İstanbul ve Üsküdar üzerine yazan araştırmacı, tarihçi ve Üsküdarlı halk ile görüşmeler ve röportajlar yaparak farklı kaynaklardan veriler toplamışlardır. Bu verilerden yola çıkarak öğrenciler öncelikle sözlü tarih de içeren yerel tarih ödevini yazılı olarak çalışmışlar; bu çalışmayı merkeze alan 10-15 dakika arasında bir belgesel de çekmişlerdir.

Araştırmanın veri toplama araçları arasında “yazılı yerel tarih ödevi”, “belgesel”, ön ve son algı anketleri, öğrenci ve öğretmen günlükleri yer almaktadır. Öğrenciler tarafından hazırlanan yazılı ödevler ve belgeseller geliştirilen rubrik (derecelendirme ölçeği) temelinde analiz edilmiştir. Bunun dışındaki diğer veri toplama araçlarının analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır.

İşlem Yolu

Proje Süreci Nasıl Başladı?

Her şey İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından organize edilen Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde nitel araştırma temelli seminerler verme süreci ile başladı. Sosyal Bilimler Enstitüsü, farklı branşlardan öğretmenleri bir araya getirmekte ve öğretmenlerde araştırma ruhu geliştirme temel amacını taşımaktadır. Bu çerçevede enstitünün varoluş amaçlarından bazıları arasında şunlar ifade edilmiştir;

- Sosyal bilimler araştırma yöntemlerini tanımaları ve bir sosyal bilim araştırmacısı gibi araştırma süreçleri içerisinde yer almaları” amacını gütmektedir.
- Öğrencilerinin sosyal bilimler araştırmalarına rehberlik edebilmeleri, Sosyal bilimlerin öğretiminde sosyal bilimlerin doğasına uygun bilimsel bir anlayışı nasıl inşa edebilecekleri üzerine düşünmeleri,

- Sosyal bilimler alanındaki gelişmeleri nasıl takip edebileceklerini ve öğrencilerine/topluma hangi yol ve yöntemlerle aktarabileceklerini tasarlamaları,
- Kendileri ve öğrencilerinin sosyal bilimler alanındaki etkinliklerle hemhal olması, öğrencilerinin sosyal bilimler alanında araştırmaya/çalışmaya teşvik edilmesi anlamında neler yapabileceklerini belirlemeleridir¹ (Web-1).

Bu çerçevede katılımcı öğretmenlerden bir araştırma projesi geliştirmeleri beklenmekte idi. Nitekim katılımcılar proje sonunda değerli araştırmalar gerçekleştirdiler ve bunlar Enstitü'nün etkinlikleri olarak dönem sonunda poster şeklinde sergilendi. Ancak bu araştırmalar içerisinde 'amiral gemisi' olabilecek temel araştırma "Gençler Üsküdar'ın Tarihini Yazıyor, Belgeselini Çekiyor: Bir Yerel ve Sözlü Tarih Projesi" oldu. Nitekim bu araştırma Enstitü'nün yukarıda ifade edilen amaçlarıyla da son derece uyuşmaktadır. Tarih/Sosyal Bilgiler alanında yeni yaklaşımlar olan "yerel ve sözlü tarih" işe koşulmakta ve "öğrencilerin sosyal bilimler alanında sosyal bilimlerin doğasına uygun şekilde çalışmaları teşvik edilmekte" idi.

Enstitü katılımcı öğretmenlerinden tarih öğretmenleri İsmail Gökdoğan, Nazan Köroğlu ve Selman Küçük ile bu projenin yürütülmesine karar verildi. Süreç içerisinde araştırmacı grubuna, yine bir tarih öğretmeni olan Emel Akbaş da dâhil oldu. İsmail Gökdoğan öğretmenim bu projenin görece basit bir biçimini okulunda uygulamıştı. İsmail Bey'in bu ilham verici uygulamasını çok daha donanımlı hale getirmeye ve Üsküdar'daki Halide Edip Adivar Lisesi öğrencileri ile gerçekleştirmeye karar verdik. Bu salt Enstitü'nün eğitim saatlerinde gerçekleştirilebilecek bir proje değildi. Bu nedenle çalıştığım Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde süreci planlamaya karar verdik. Bunun için bir dizi toplantı gerçekleştirildi.

Bu toplantılarda kararlar alarak projenin yol haritasını belirledik. Bir kere projeye seçilecek öğrenciler gönüllü öğrenciler olmalı idi. Bu anlamda projenin genel çerçevesinden, sürecin nasıl işleyeceğinden, olası güçlüklerden ve ne gibi fedakârlıklar yapmaları gerekeceğinden öğrencilere açık yüreklilikle söz edilmeli idi. Nitekim okulda buna ilişkin duyurular yapıldı ve 24 öğrenci bu çalışmaya gönüllü oldular. Katılımcı öğrencilere, bir proje grubunun en fazla üç kişiden oluşacağı ifade edilerek kendi gruplarını oluşturmaları istendi. Bunun ardından katılımcı öğrencilere, tarih derslerini ve çalışacakları yerel tarih kavramını nasıl

¹ Detaylı bilgi için bakınız; <http://akademi.istmem.com/sosyalbilimler.php>

algıladıklarını ortaya koymayı amaçlayan bir *ön algı anketi* uygulandı. Projenin bitiminde de genç tarihçilere süreçteki tüm deneyimlerini gündeme getiren son algı anketi de yapıldı.

Yerel Tarih Eğitimi Olmadan Olmaz

Bunun ardından gönüllü “genç tarihçi” adaylarına, 24 Şubat 2017 tarihinde, Halide Edip Adivar Lisesi’nde temel vurgu yerel tarih olmak üzere yerel tarih ve sözlü tarihin ne olduğu ve sürecinin nasıl işlediğine ilişkin bir eğitim verildi. Bu eğitim sadece teorik bir eğitim olmayıp daha öncesinde gerçekleştirilen yerel ve sözlü tarih örneklerinin somutluğu ile gerçekleştirilmiştir. Bu eğitime ilişkin bir fotoğrafa aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 1. “Yerel Tarih ve Sözlü Tarih Nedir” Konulu Eğitimden Bir Fotoğraf

Bu eğitimin sonunda ‘genç tarihçilere’ yerel tarih çalışması için orijinal konu bulmaları gerektiği ifade edildi. Konunun öğrenciler tarafından bulunması projeyi sahiplenmeleri adına önemli idi. Ancak ‘Proje Koordinasyon Kurulu’nun bir ilke kararı olarak, genç tarihçiler, Üsküdar denilince ilk akla gelen konuları yerel tarih çalışması olarak seçemeyeceklerdi. Sözgelimi, çok bilinen Kızkulesi ya da Sultan III. Ahmet Çeşmesi öğrenciler tarafından seçilemeyecekti. Bu anlamda genç tarihçilerden Üsküdar’ı gezmeleri ve Üsküdar’a ‘alıcı gözle bakmaları’ istendi. Bakmakla görmek arasındaki farkı fark etmeleri, görmenin de tek başına yetmediği, görüp hissetmelerinin de çok önemli olduğu vurgusu altı çizilerek yapıldı. Bu ödev üzerine genç tarihçiler bir hafta sonu Üsküdar’ı bir daha ve yeniden gezdiler. Öncesinde öğrencilere, “Üsküdar Yerel Tarih Konumuzu Nasıl Bulduk Formu” dağıtıldı. Bu form ile olası birden fazla konu bulmaları, konuların üzerinde tartışmaları ve en son çalışmayı arzu ettikleri

konuyu saptayarak gerekçesini yazmaları istendi. Konu bulma temelli bu Üsküdar gezisine tarih öğretmeni Nazan Köroğlu da eşlik etmiştir. Bu geziden bazı fotoğraf karelerine aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 2. "Genç Tarihçiler" Konu Bulma Amaçlı Üsküdar'ı Geziyor

Öğrencilerin pek çoğu Üsküdar'da yaşamalarına rağmen, Üsküdar'a ilişkin bilmedikleri ya da bakıp da görmedikleri ne kadar çok şey olduğunu bu gezilerle keşfettiler. Keşfettikleri bir Üsküdar değeriyle ilgili olarak görece daha yaşlı Üsküdarlılarla da sohbet ettiler. Grupla yapılan bu yerel tarih konu bulma gezisinden başka, genç tarihçiler kendileri de grup olarak Üsküdar'da dolaştılar; bakmayı, görmeyi ve mekânı hissetmeyi soludular.

Yerel Tarih Konuları Belirleniyor

Bu gezilerin ardından proje yürütücüleri ile öğrenciler bir kez daha Halide Edip Adıvar Lisesi'nde toplandılar ve konu temelinde bir değerlendirme toplantısı yaptılar. Grupların bazıları konularını saptamışlardı; bazıları da birden fazla konu saptayıp kararsızlık yaşıyorlardı. Bu toplantının sonunda artık genç tarihçilerin çalışma konuları kesinleşmiş oldu. Bu konular aşağıdaki gibidir;

- Cirit Takımları Olarak 'Lahanacılar' ve 'Bamyacılar': Tarihi Bir Derbinin Öyküsü
- Üsküdar'da Bir Vefa Örneği Olarak Nevmekan: Tramvay Deposundan Kitap-Kafeye Dönüşümün Öyküsü
- Üsküdar'ın Taşları: Sadaka, Binek ve Nişan Taşları
- Toprak Altında Gizemli Bir Tarih: Bülbülderesi Mezarlığı
- Üç Dinin İnsanlık İttifakı: Huzur Sementi Kuzguncuk

- Yetimhane, Hastane, Film Seti ve Öğretmeni Olarak Adile Sultan Kasrı'na Bakmak: Bir Mekân Çok İşlev
- Zahire Ambarından Tiyatro Sahnesine, Değirmenden Holding Merkezine: Üsküdar Tekel Deposu ve Paşalimanı Değirmeni
- Modernleşen Dünyanın Tarihi Mozaiği İnsanlığın Harmonisi: Kuzguncuk
- Bir Hamam Kültürü Örneği: Bulgurlu Hamamı
- Üsküdar'ın Simgelerinin Tarihsel Süreçteki Restorasyonuna Bakmak: Kaş Yapayım Derken Göz Çıkarmak mı?

Bu konular genel olarak incelendiğinde, yerel tarihin konu kapsamı çerçevesinde farklı bir dağılım gösterdiği görülecektir. Üsküdar'ın sahilindeki Tekel Deposu'ndan Bulgurlu Hamamına; Üsküdar'daki farklı amaçlı tarihsel taşlardan Bülbülderesi Mezarlığına dek farklı boyutlardaki konular öncelikle genç tarihçiler tarafından konu olarak fark edilmiş ve inceleme konusu olarak seçilmiştir. Yine Üsküdar'daki bir tramvay deposundan bir kasra ve hatta bu ilçedeki bazı tarihsel eserlerin gerçekleştirilen restorasyonunun nitelik muhasebesine dek konular da yerel tarih çalışmasının diğer ilginç konuları arasında yer almıştır.

Bu arada genç tarihçilerden günlük tutmaları ve yaşadıklarını bu günlüğe yazmaları da istenmiştir. Bu günlük için, öğrencilerin olası tereddütleri giderme adına, bir açıklama hazırlanarak ilk sayfasına yapıştırılmıştır.

Proje Anayasası: Yönergemiz

Yerel tarih konularının saptanmasının ardından öğrencilere yerel tarih incelemelerine anayasa olmak üzere hazırlanan "Yerel ve Sözlü Tarih Projesi Yönergesi" verilmiştir. Proje kitabında bu yönergenin bütününe böylesi bir proje gerçekleştirmek isteyenlere kolaylık sağlaması amacıyla yer verilmiştir. Hemen belirtilmelidir ki, bu yönergenin hazırlanmasında Yücel Kabapınar'ın danışmanlığında *Cemile Ayça Öztaşçı* tarafından hazırlanan "Yerel Tarih Öğretim Yöntemini Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulamaya Koymak: Bir Eylem Araştırması" adlı yüksek lisans tezi için oluşturulan yönergeden de yararlanılmıştır. Bu yönerge;

- Takım olun ve konu seçin
- Kaynak toplayın
- Sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirin
- Araştırma raporunu yazın

- Belgeselinizin taşınması gereken standartlar ve teknik özellikler başlıklarını taşımaktadır. Sınırlılıklar nedeniyle aşağıda sadece “Proje Değerlendirme Rubriği” ile yönergenin 5. aşamasına yer verilmiştir.

Şekil 3. Proje Değerlendirme Rubriği

Ölçütler	Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli
1. Yerel tarih konusunun özgünlüğü				
2. Birinci elden kaynaklara ulaşma				
3. İkinci elden kaynaklara ulaşma				
3. Yerel halkın görüşlerini yansıtırma				
4. Görsel materyal kullanma becerisi				
5. Kaynak gösteriminde uygunluk				
6. Araştırma raporunun yeterliliği				
7. Araştırma raporundaki yorum gücü				
8. Belgeselin senaryo-kurgu uyumu				
9. Belgeselin süresinin uygunluğu				
10. Belgesel müziğinin uygunluğu				
11. Belgeseldeki röportajları serpiştirme				
12. Belgeselin etik kurallara uygunluğu				
13. Belgeselin anlatım dilinin uygunluğu				
14. Projenin yönergeye uygunluğu				
15. Akademisyenler ile işbirliği				
16. Takımın uyum düzeyi				
17. Projeyi zamanında teslim etme				
18. Araştırma yöntemini kullanma				
19. Rehber öğretmen ile iletişim düzeyi				
20. Belgeselin konuyu anlatmadaki başarı düzeyi				
Belgeselinizin Taşınması Gereken Standartlar ve Teknik Özellikler <ul style="list-style-type: none">• Süre: Belgeselinizin süresi 10-15 dakika civarında olmalıdır.• Format: Belgeseliniz mp4 veya avi formatında olmalıdır.• Müzik: Konunuza en uygun müziği seçmeye çalışın. Çok hızlı ya da çok yavaş parçalar seçmeyin akış hızınızın ritmine uygun bir müzik bulmaya çalışın. Denemeler yaparak arkadaşlarınızdan da görüş alın.				

- **Olmazsa Olmaz İçerik:** Belgeselinizde video çekimlerinin yanı sıra fotoğraf, belge, kupür, gibi görsel materyaller de kullanın. Konunuzla ilgili uzman akademisyenlerden en az bir kişiden görüş alın, onlarla röportajlar yapın. (Öğretmeninizin de yardımı ile yakın üniversitelere ulaşın.) Halkın eserinize ilgili görüş ve düşüncelerini ifade eden minik röportajlar ekleyin. Röportajları tek parça yerine aralara farklı unsurlar girerek dağıtın.
- **Dış Ses:** Takımınızda ya etrafınızda ses tonu güzel olan arkadaşlarınızın sesinden bir dış ses ayarlayın. Senaryonuzu onlara okutarak filminizde kullanın.
- **Çekim hataları ve kamera arkası:** Belgeselinize tat katmak için ilginç ve komik bölümlerden seçkiler yaparak filmin sonuna ekleyin.
- **Jenerik:** Senaryoyu hazırlayan ekibin ismini ve görevlerini filmin sonunda akıtın. 2017 tarihini not düşün.

Öğrencilere sunulan rubrik ve yönerge onların ne yapacaklarını adeta basamak basamak gösteren bir yol haritası işlevi görmektedir.

Artık Çalışmaya Başlıyoruz

Yönergenin de sunulmasının ardından ‘genç tarihçiler’ saptadıkları konu ile ilgili çalışmalara başladılar. Bu kapsam içerisinde kütüphane çalışmaları, araştırdıkları konu üzerinde çalışan akademisyenlerin belirlenmesi, internetten yazılı ve görsel kanıtlara ulaşılması gibi başlangıçlar yer aldı. Bu arada proje ekibinde yer alan İsmail Gökdoğan, özel ilgi alanı olan “belgesel nasıl çekilmeli” konusunu merkeze alan bir eğitimi 2 Mart 2017 tarihinde projede yer alan öğrencilere verdi.

Bunun ardından genç tarihçilerin kaynakça araştırmaları, akademisyen ya da yerel kişilerle görüşmeleri daha da hızlandı. Süreç içerisinde genç tarihçilerin zorlandığı anlar da oldu şüphesiz. Bunlar arasında, “sokak röportajlarına yerel halkı ikna etmek, uzman akademisyenleri bulmak ve farklı kaynakları kullanarak yazılı metni oluşturmak gibi. Ama farklı bir sorun da Üsküdar’daki en nitelikli kütüphane olarak nitelendirilebilecek ve sadece lisansüstü öğrencilere hizmet veren İslam Araştırmaları Merkezi’ne girme izni almaktı. Bakınız genç tarihçi Seçil Çalışır bu sorunu ve çözümünü nasıl anlatıyor;

En zorlandığım an grup arkadaşımın bizi İSAM'a almamalarıydı. İSAM'daki görevli İSAM'a sadece yüksek lisans raporların girebileceğini onun dışında hiç kimseyi içeri alamayacağını söyledi. Bizde projemizin akademik bir proje olduğunu söyledik de bizi içeri almadı. Saatlerce içeri girmek için uğraştık. Ve sonunda bizi içeri aldı.

Daha sonra İSAM yetkilileri ile konuşularak proje bağlamında tüm liseli genç tarihçiler için özel izin alındı ve kütüphaneye girmek sorun olmaktan çıktı. Ama süreç sadece zorluk demek değil ki. Bakınız Seçil, araştırmadaki keyif aldığı anları son algı anketinde ise nasıl ifade etmektedir;

En çok keyif aldığım anlar; Röportaj yaptığımız anlar çok keyifliydi. Röportaj yaptığımız insanların candan tavırları beni çok mutlu etti. Onlarda ilginç bilgiler almakta hoşuma gitti. Ayrıca röportaj sırasında yaşadığımız aksaklıklar çok komik onlar o nedenle oldu.

Röportaj yapılan anlar ve insanların candan tavırları, elde edilen ilginç bilgiler, röportajda yaşanan aksaklıklar Seçil için keyifli anların en önde gelenleri arasında yer almıştır.

Yerel tarih çalışmasının en değerli kesitlerinden biri de görüşmeler sürecindeki iletişim ve bu iletişimle kuşakları birbirine yakınlaştırma durumudur. Bakınız Tekel Deposu'nun çalışan "üç kafadar" gruptan Melihcan Soner, 27 Nisan 2017 tarihindeki İSAM kütüphane ziyaretini günlüğünde nasıl anlatıyor.

27/04/2017
Harika bir günden merhaba,
bugün üç kafadar Üsküdar
Meydanı'nda buluştuk. Görevimiz
olan İSAM'a gittik. Orada
kıymetli hocamız Dr. Adem
Yığın bizi yönlendirdi.

"Harika bir günden merhaba" ne keyifli bir giriştir günlük yazımına; hevesinizin de motivasyonunuzun da ne denli yüksek olduğunu gösterir. İSAM'da uzmanlardan da yardım alınmaktadır, konu ile ilişkisi bağlamında. Nitekim Üsküdar İSAM'daki çalışmanın ardından kendisinin duygu ve düşüncelerini de aşağıdaki gibi yorumlamaktadır genç tarihçi Melihcan Soner;

Elimizde Tekel' Deposu hakkında birkaç bilgi oldu. Bulduğumuz kitaplardan önemli kısımları fotokopi aktirdik. İşimiz bitmişti Galışonlara teşekkürümüzü ettik ve direkt Adem hocamızın Odasına gıktok tabiki onada teşekkürlerimizi iletтік. Adem hocamızda tüm herkese başarılar dilediğini bizlere söyledi. Ben hayatımda daha önce böyle verimli bir Galışma yapmamıştım. Hep Google Amca'ya soruyorduk direkt cevapımızı alıyorduk. Gerçekten kütüphanenin bir tadı varmış. Harika bir gündü.

Melihcan'ın "daha önce böyle verimli bir çalışma yapmamıştım" ifadesi "Google Amca"nın ötesinde kütüphane ikliminden keyif alması yerel tarih çalışmasının akademik boyutu adına son derece önemlidir. Projeler çalışılırken liseli gençler, bilgi edinmek ya da görüş almak için uzmanlar, belirli meslek grupları ve yerel halktan kişilerle sözlü tarih çalışmaları da gerçekleştirdiler. Bu bağlamda görüşülen kişilerin meslekleri aşağıdaki gibidir;

- Akademisyen/Tarihçi
- Muhtar
- Belediye yetkilileri
- Yerel halk
- Hamam sahibi
- Polis memuru
- Garson
- Kilise papazı
- Mezarlık çalışanı
- Mezarlık ziyaretçisi
- Manav
- Evhanımı

Anlaşılaçağı üzere, bu yerel tarih projeleri, salt kütüphane ile sınırlı birer masa başı çalışması değildir. Kütüphane ve kitapların yanısıra çalışmanız ile ilgili kişileri saptamanız, izinleri ve randevuları almanız ve konunuz bağlamında bir sohbet/iletişim ortamı geliştirmeniz de gereklidir. Bunların tümünün önemli insani ilişkileri gerektirdiğı de açıktır. Nitekim Seçil ile Dilara da, günlüklerinden öğrendiğimiz kadarıyla, Kuzguncuk'la ilgili projeleri için "Süreyya ve

Kiço ablalarından” randevu alma peşindedirler. Bu süreçte insani duygular da devreye girmektedir. Bazen görüşme yapmak için beklemek de gereklidir; ama beklerken de proje için zamanı değerlendirmek önemlidir. Bu çerçevede onlar da belgeselin ara çekimlerini gerçekleştirmişler.

03.06.2017

Bugün Sûreyho abla ve Kiço abla ile röportaj yapmak için Kuşuncuk'ta gittik. Sûreyho abla ile Kuşuncuk'ta biraz dolastık. Bizim evleri ve içinde yaşadıkları anlattı. Fokat içinde yaşadıkları şimdi yok. Evler ise dükkânlarla döşenmiş. Sûreyho abla hüzünlüyor. Daha sonra bizi Ermeni kilisesine götürüyor. Esti konsulori Anna abla ile görüşürmeye fokat görevli bize Anna ablanın yirmi sene önce buradan ayrıldığını söylüyor. Sûreyho abla hüzünlüyor. Sonra bastona gittik. Burada röportajımızı gerçekleştirdik. Daha sonra Kiço abla'ya gittik. Evde yoktu. Eşi bize birkaç saat geleceğini söyledi. Bizde bu birkaç saat içinde ara çekimlerimizi yaptık.

Tüm bu zorlu süreçler devam ederken karşımıza akademik bir fırsat da çıktı; projemizi sunma adına.

Projeyle Sempozyuma Katılıyoruz

Araştırma süreci devam ederken, yapılan çalışmanın genel çerçevesini bilim dünyası ile paylaşma şansımız ortaya çıktı. 19-20 Mayıs 2017 tarihinde İstanbul Üsküdar'da gerçekleştirilen “Yükseköğretimde Eğitim Araştırmaları ve Uygulamaları Kongresi” hem zamanlama hem de mekân olarak tam da bu çalışmanın akışına uyuyordu. Üstelik toplantı yerinin Üsküdar olması, Üsküdar'ın yerel tarihinin çalışıldığı bir çalışma için tatlı bir tesadüf de olmaktaydı. Bu sempozyuma yapılan “Gençler Üsküdar'ın Tarihini Yazıyor, Belgeselini Çekiyor: Bir Yerel ve Sözlü Tarih Projesinin Öyküsü” isimli başvurumuz kabul edildi. Nitekim projenin görece sonlarına doğru gerçekleşen bu sempozyuma, araştırmacılar ve ‘genç tarihçi’ öğrencilerin bir bölümü ile katıldık ve yapılanların kısa öyküsünü kongre katılımcılarına sunduk. Düşünsenize liseli gençler ve sempozyuma katılmak; olağanüstü bir deneyim olsa gerek.

Bu akademik moralin ardından veri toplama süreci sonlandı ve projenin yazım basamağı devreye girdi. Genç tarihçilerin görece en zorlandıkları basamaklardan biri bu oldu denilebilir. Çünkü akademik kitaplardan, internet kaynaklarından, tarihçi ve araştırmacılarla gerçekleşen görüşmelerden, yerel halk ile yapılan mülakatlardan elde edilen verilerden anlamlı bir bütün oluşturma süreci hiç de kolay değildi onlar için. Bu süreç ile ilgili öğretmenlerimiz ve ben genç tarihçilerle toplantılar gerçekleştirdik. Bu süreçte ilk yazdıkları metinlere dönütler verilerek yazdıklarının geliştirilmesine katkıda bulunuldu. *Bu boyutta dikkat edilen en önemli nokta, yoğun müdahale ile metnin öğrencilerin metni olmaktan çıkma tehlikesiydi.* Öğretmenlerimizle bu boyutun gerçekleşmemesi yönünde kararlar alındı. Bu süreçte İsmail Gökdoğan öğretmenimiz de belgeseller ve onların niteliksel dönüşümü ile ilgilendi. Sonunda ödevler ve belgeseller tarafımıza teslim edildi. Zorlu süreç bitmişti.

Proje Örneklerinden Kesitler

Derbi deyince aklımıza futbol ve Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş'ın kendi aralarında yaptıkları maçlar gelir doğal olarak. Ama bu çalışma derbi deyince akla ilk gelmesi gerekenin Lahanaacılar ve Bamyacılar adlarını taşıyan cirit takımları olduğunu ortaya koymuştur. Üstelik bu cirit takımlarının kuruluşu da 1402 yılındaki Ankara Savaşı sonrasına dek gitmektedir. Yüzerce yıl süren bir gelenek olarak padişahları bile "lahanaacı" ya da "bamyacı" olarak şiir yazacak kadar fanatik eden, sıradan insanların mezar taşlarına sembol olarak lahanayı koydurduğu bir derbidir bu. İşte genç tarihçiler Ayberk, Pakize İrem ve Yağız Kerem bu konuyu irdelediler; Üsküdar'ın bir semti olan Çengelköy'deki karakolun önünde yer alan lahana taşından yola çıkarak. Aynı taş, komşu ilçe Beykoz'un Paşabahçe semtinde de vardı. Gittiler, bu çeşmeleri yerinde gördüler. İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Fatih Elcil, Çengelköy Mahallesi Muhtarı Can Cumurcu, Sabancı Polis Karakolu'nda çalışan Polis Memuru Sami Yazıcı ile sözlü tarih çalışmaları da gerçekleştirdiler. Aşağıdaki fotoğraflar bu süreçlerden kesitleri sunmaktadır.

Şekil 4. Tarihi Derbinin İzinde Genç Tarihçiler

Cirit Takımları Olarak 'Lahana-
cılar' ve 'Bamyacılar': Tarihi Bir
Derbinin Öyküsü

Ayberk GÜNAY
Pakize İrem METİN
Yağz Kerem DUMAN

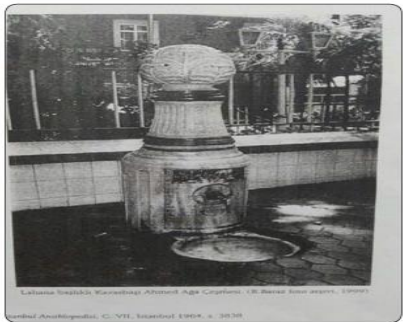
Derhi deyinice aklınıza daha çok aynı şehrin takımlarını yani Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş gibi takımların kendi aralarında oynadıkları futbol maçları gelir. Heyecanlıdır, çekişmelidir bu maçlar, karar kurana geçer, diğer maçlara benzemez. Peki sadece günümüz ile ve futbola mı sınırlıdır bu derhi karşılaşmaları? Hayır işte. Aclında çok anlam yükledi karşılaşmaların geçmişi ve cirit müsabakalarında da olduğunu göreceğiz Osmanlı İmparatorluğu'nda. Bunun öyküsünü sunalım size. Padışahların bile takım tuttuğu bir döneme gidelim. Derhilerin atasının ne olduğunu sunalım. Artık derhi deyinice başka bir derhi de gelecek aklınıza.

Osmanlı Devletinden günümüze miras kalan, birçok padişahın tarafdar olup, şair yazdığı, uğruna insanların canından olduğu değerlerden biri de cirit sporudur. Biz Türkleri bilirsiniz sporu da çok seveniz, taraftar olup gururla tribünlerde marş söylemeyi de. Peki, ata sporumuz olan ciritin tarihi hakkında ne biliyoruz? Celim bunu birlikte keşfedelim. Yıl 1402: Ankara Savaşı'ndan sonra Amasya'ya çekilen Çelebi Mehmet (1413-1421) savaşın kar-

Genç tarihçiler, tarihsel süreçte lahana sembolü ile donatılmış çeşmelerin halini de ortaya koydular. Onlarca yıl boyunca yola dökülen asfalt/beton çalışmaları adeta çeşmeyi yutma noktasında ilerlemekteydi. Yine bu çeşmelerin yanı başında, tarihlerinin ne olduğunu, lahana sembolünün neyi ifade ettiğini açıklayan bilgilendirme levhaları da yoktu. Aşağıdaki görsellerde lahana sembolü çeşmenin zaman içerisinde asfalta/betona nasıl mağlup olduğunun süreçsel fotoğraflarına yer verilmiştir. Bu fotoğraflar, yerel tarih bilinci adına sizlere neler düşündürmektedir?

Şekil 5. Lahana Sembolü İçeren Çeşmenin Başına Gelenler

Buraya kadar yapılan açıklamalar “Cirit Takımları Olarak ‘Lahanacılar’ ve ‘Bamyacılar’: Tarihi Bir Derbinin Öyküsü” adlı yerel tarih çalışmasının hem yerel tarih hem de Osmanlı kültürel, spor ve siyasi tarihi içinde önem taşıyan boyutları içerdiğini ortaya koymaktadır.

Bir diğer proje de Asım Batuhan, Ceyda ve İrem tarafından gerçekleştirilen “Üsküdar’ın Taşları: Sadaka Taşı, Binek Taşı ve Nişan Taşı” adını taşımaktadır. Taş denilince akla neler neler gelir; en değerlisinden en değersizine dek. Ama pek çok Üsküdarlının, ne yazık ki, gündelik yaşamda bakıp da göremediği, görüp de hissedemediği/duyumsayamadığı o kadar çok taş var ki Üsküdar sokaklarında. Bu üç genç tarihinin gerçekleştirdiği araştırma, yerel tarihinin ne denli önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Sigaranın izmariti için küllük sanılan sadaka taşı; küçük bir merdiven gibi görülen binek taşı; ne işe yaradığı anlaşılamayan nişan taşı Üsküdarlının geçmişten kalanlara ilgisizliğinin göstergeleri idi. Yerel yönetimlerin bilgilendirme, yerel tarih bilinci oluşturma noktasındaki eksiklikleri de bu arada ifade edilmelidir.

Şekil 6. Üsküdar’ın Tarihi Taşlarından Sadaka Taşları ve Görüşülenlerle Fotoğraf

Bu iki konudan başka bir mezarlık; Bülbülderesi Mezarlığı da kendi gizemi ile birlikte yerel tarihin konusu yapılmıştır. Üsküdar'daki bir tramvay deposu, bir hamam, bir depo ve değirmen ya da bir kasır Üsküdar'ın zengin tarihsel mirası olarak genç tarihçiler tarafından inceleme konusu yapıldı. Daha başka konularımız da vardı. Merak edenler kitabı inceleyebilirler.

Genç Tarihçilerin Gözünden Projeye Bakmak

Proje bitiminde genç tarihçilere son algı anketi ile sorduk, "projenin kendilerine neler katmış olabileceğini" ya da "sınıftaki klasik tarih derslerinden ya da ders kitaplarından bu çalışmanın ne gibi farklılıkları olduğunu". Onların yanıtlarından bazıları aşağıdaki gibidir. Biz hiç konuşmadan, yorum yapmadan gençlere bırakalım sözü/sözleri.... Bakalım neler demekteler?

Projenin Katılımcı Genç Tarihçilerde Geliştirdiği Beceri ve Perspektifler

Kübra Miraç Aslan

4. Size göre bu projeye katılmak sizde ne gibi beceri ve perspektifler geliştirmiştir? Bu projenin size kattıklarını detaylarıyla yazınız.

Proje bana ekip halinde çalışmayı, ekip içindeki her bireyin ne kadar önemli olduğunu, kimi zaman gözümüze dahi çarpmayan şeylerin ne kadar tarih koktuğunu, bilimsel bir araştırmada nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini, ülkemizde araştırmaya hevesli gençlere ihtiyaç olduğunu, bir işe eğer onu bitirebileceksek başlamamış gerektiğini, sabretmenin önemini, bir bilgiye ulaşmanın hazzını, yaptığımız her işte önümüze engellerin çıkacağını, yılmamanın önemini. Böyle güzel projeler olacağını öğretti. İyi ki katıldım. Artık çevremi daha duyarlı bakıyorum. Bir çesme, bir cami gördüğümde ona tarihini öğrenme isteğiyle yaklaşıyorum. Çok güzel değil mi..?

İrem Tolak

Bu projeye katılmak bende araştırma yapmayı, saha çalışmalarını gerçekleştirme, bilgi toplama, bilgiye ulaşmayı, programlı çalışmayı, bir problem üzerinde ayrıntılı düşünmeyi, sabretmeyi, kütüphane de çalışma sistemini, belgesel ve fotoğraf çekilken nereye dikkat edilmesi gerektiğini öğrendim.

Saha çalışmalarını sırasında ilk kez sâbî tarih yaptım, ilk kez halkla röportaj gerçekleştirdim. Rapor hazırlanmayı ve makalenin nasıl hazırlanacağını öğrendim.

Aleyna Kiraz

Bu projeden öncede her zamanlarla yaşam insanlara empati kurabiliyordum. Ama bu projeden sonra bu daha da fazlası. İnsanlarla yaptığımız röportajlarda bize sadece sorumuzun cevabını vermediler. Ve cevabında sözlerle değil duygularla aktardılar. Ve bu bende çok şey uyandırdı.

Projenin, Sınıftaki Tarih Derslerinden Ve Ders Kitaplarından Farkı

Kübra Miraç Aslan

8. Size göre gerçekleştirdiğiniz yerel tarih projesinin, okulunuzdaki tarih derslerindeki ve ders kitaplarındaki konulardan farkları nelerdir? Görüşlerinizi detaylarıyla yazınız.

Bugüne kadar hiçbir tarih kitabında gezme, hamam, sebil, kilise vb. eserlerin bu denli detaylı bilgilerle anlatıldığını görmedim. Bu büyük bir eksiklik çünkü tarih sadece savaşlardan ve anlaşmalardan ibaret değil.

İremTolak

Bu tarih projesi, okulda gördüğümüz tarih derslerine göre daha gerçekçi. Sınıfta tarih derslerinde yalnızca tarihi okuyoruz, tarihi yaşamıyoruz. Ancak yerel tarih projesi sayesinde geçmişin perdelerini aralamayı, geçmişini masaya yatırmayı ve tarih yaşamayı öğrendik. Tarih projesi sayesinde tarihin yalnızca savaşlardan ibaret olmadığını anladım. Bu projede farklı şeyler yaptığımız için tarih dersine göre daha faydalı ve eğlenceli oldu.

Ceyda Akdoğan

Okulumuzdaki tarih dersleri sadece okuyarak geçiyor. Gezip görme yok. İzleyip anlam - yorum çıkarma yok. Kitap ne verdiyse o.. Fakat projemizi ile gördüğü tarih bizi anlamamış. Bazınca, dinleyince, kendi başına araştırıp sonra öğrenilmiş. Ezber değilmiş en önemlisi anlam çıkarmamış.

Tarih savaşlar, padişahlar, anlaşılmaz değilmiş. Taslar, derbiler, deşerler, hoşgörüler, kolaylıklardan oluşmuş. Kısacası sıkıcı değil, eğlence oluymuş...

Aleyna Kiraz

Tarih derslerinde ve kitaplarda düz, objektif sefer yapıyor ve işleniyor huku olarak. Gerçekleştirdiğimiz tarih projesi ise her aşta aynı kuralda dikkatle değerlendirilmekten geçiyor. Ve böylece aslında daha doğru bir bilgiye ulaşıyoruz. "Duygusal" olarak adlandırdığımız tarih kitapları bize pek bir şey anlatmıyor aslında. Ya anlatan öğretmen ruh katyporda oluyor, ya da belirli bir amaca hizmet vermesi için saire görmeden ezberleniyor. Sınavlar gibi...

Samet Şakar

Okul derslerinde devletler kurulur, yıkılır. Savaşlar kazanılır, kaybedilir. Reformlar yapılır. Fakat bizim yaptığımız Yerel Tarih projesinde Oturluğum, yaşadığım ve hayatımı adadığım Üsküdarın Kültürel tarihini gün yüzüne çıkardık. Bence herkes böyle bir projeye bulunmalı. Çünkü önce değiştirilmiş tarihin sokak dışında gerçeklerde tarih olduğunu farkettiriyor. Bu ülkeye sahip olmalıyız.

Sonuç

2005 yılındaki öğretim programı değişikliğinin ardından Sosyal Bilgiler ve Tarih derslerinde bir öğretim yöntemi olarak kendini gösteren yerel tarih ve sözlü tarih artık Türkiye'deki varlığını somut uygulamalar ile de göstermeye başlamıştır. Tarih derslerini seven ya da sevmeyen, sayısalcı ya da sözelci, kız ya da erkek dinlemeden; liseli genç tarihçilerin tarih yazması ya da ürün üretmesi bu proje ile söz konusu olabilmıştır. Öğrenciler kendilerine verilen eğitim ve danışmanlık ile birlikte yerel tarih konusu bulmuşlar, kütüphane, kitaplar ve internetten araştırma yapmışlar, araştırmacı, tarihçiler ve diğer meslek dallarından insanlar ile sözlü tarih görüşmeleri gerçekleştirerek verilerini toplamışlardır. Ardından da bu verileri konu kapsamları çerçevesinde bir yazılı anlatıya dökmüşler; kendi beceri sınırları içerisinde de belgesel çekmişlerdir. Tarih dersleri sadece duvarlarla çevrili bir sınıfta mı gerçekleşir, yoksa yaşamın içinde mi; tarih dersleri sadece büyük anlatıları mı konu etmeli, yoksa yanı başımızdaki de tarih midir? Bunların tamamı bu projenin, katılımcı öğrencilerin zihninde türettiği yeni soru ya da algılardır. Daha ne olsun ki?

Son Not ve Teşekkür

Eğitimin, ürettikleri ürünler üzerinden, öğretmenlerin ve özellikle de öğrencilerin onurlandırılması olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda proje yürütücüsü ve kitabın editörü olarak;

Proje üyeleri tarih öğretmenleri; İsmail Gökdoğan, Selman Küçük, Nazan Köroğlu ve Emel Akbaş'a

Proje katılımcısı genç tarihçiler; Aleyna Kiraz, Asım Batuhan Öztürk, Begüm Turgutalp, Berna Akdoğan, Ceyda Akdoğan, Ceyda Naz Fazlıoğlu, Dilara Atalar, Furkan Korçuk, Gürkan Dağdır, Hamza Ayberk Günay, İlayda Bekdaş, İrem Tolak, Kevser Çakmak, Kübra Miraç Aslan, Melihcan Soner, Murat Ekşi, Murat Kabaoğlu, Pakize İrem Metin, Samet Şakar, Seçil Çalışır, Semih Yılmaz, Yağız Kerem Duman, Yusuf Sezer Car, Yusuf Şensoy'a emekleri için sonsuz teşekkürlerimi bir kez daha sunarım.

Not: Proje kitabının PDF'sini (ücretsiz) edinmek için lütfen ykabapinar@marmara.edu.tr adresine eposta atınız.

Kaynakça

- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: PegemA.
- Kabapınar, Y. (Ed.) (2018). *Genç tarihçiler Üsküdar'ın yerel tarihini yazıyor belgeselini çekiyor*. İstanbul: Hat Baskı Sanatları.
- MEB, (2017). *Şehrimiz Dersi öğretim programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.
- Öztaşçı, A. (2017). *Yerel tarih öğretim yöntemini sosyal bilgiler dersinde uygulamaya koymak: bir eylem araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Şimşek, A., Kaymakçı S. (2015). *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: PegemA.
- Web-1: <http://akademi.istmem.com/sosyalbilimler.php>, adresinden Eylül 2018'de edinilmiştir.